



Міжнародний гуманітарний університет
Інститут права, економіка та міжнародних відносин
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор
Міжнародного гуманітарного
університету
доц. Громошенко К.В.



« 10 » 08 2020р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Порівняльне конституційне право

Рівень вищої освіти

початковий рівень (короткий цикл) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

Ступінь вищої освіти

МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність

293 «Міжнародне право»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма

«Міжнародне право»
(найменування освітньої програми)

Викладачі	к.ю.н., доцент Качурінер В.Л.
Профайл викладача	https://publons.com/researcher/2934691/victoria-kachuriner/ https://orcid.org/0000-0003-2553-5071
Контактний тел.	097-533-66-40
E-mail:	kachuriner22@ukr.net
Сторінка курсу у Google Classroom	https://classroom.google.com/c/MjY5NTM3MjYxNjg4
Консультації	Очні – Онлайн-консультації – viber, zoom – за замовленням студентів.

Силабус розглянуто та прийнято на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол № 1 від 7 серпня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства _____ доц. Цуркану С.І.

Перевірено: Гарант освітньої програми _____ доц. Андрейченко С.С.

Перевірено: Начальник навчального відділу _____ доц. Райчева Л.І.

Погоджено: Проректор з науково-педагогічної роботи _____ проф. Гончарук А.Г.

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Порівняльне конституційне право» вивчає організацію й діяльність національних державно-правових систем, які розглядаються як у теоретичному, так і практичному аспектах. Конституційне право відноситься до галузей права, які найбільш швидко розвиваються. Тому завдання навчальної дисципліни порівняльного конституційного права полягає в розвитку і закріпленню у студентів навичок засвоєння та розуміння як позитивних, так і негативних моментів значного й різноманітного досвіду реалізації принципів конституціоналізму, який був накопичений найбільш розвинутими сучасними державами.

2. Мета та цілі курсу

Метою вивчення ПКП є оволодіння студентами знань щодо існуючих конституційно-правових систем для проведення самостійних наукових досліджень у сфері конституційного права.

Вивчення ПКП - важливий напрямок юридичної освіти, який має три основні мети: загальноосвітню, правознавчу і практичну.

Загальноосвітнє значення – пов'язане з необхідністю підвищення загального рівня правознавчої культури студентів - майбутніх юристів. Правознавча мета полягає у поглибленні теоретичних знань про моделі правового регулювання статусу особистості, засад суспільного ладу, форми держави. Практична роль курсу обумовлена вивченням позитивних і негативних рис, які є властивими конституційно-правовим і політичним інститутам різних країн. Знання зарубіжної конституційної теорії та досвіду сприятиме кращому розумінню існуючих в Україні конституційно-правових інститутів і проблем, пов'язаних з їхнім функціонуванням, а також удосконаленню національного законодавства.

Формування у студентів техніки критичного мислення, правової ерудиції, здатності орієнтуватися в сучасній політико-правовій реальності є головними **цілями** навчальної дисципліни.

3. Формат курсу

В межах курсу проводяться читання лекцій з походження й розвитку форм існування: орієнтуватися в глобальних проблемах правового розвитку сучасного світу, інтеграції України у Європейський правовий простір; науково тлумачити особливості формування та розвитку правових систем окремих країн, шляхів розбудови правової системи України; працювати з джерелами права, що належать до різних правових систем, орієнтуватися в особливостях правил юридичної техніки; виокремлювати, аналізувати філософські та теоретичні засади правової системи певної країни, адаптувати їх стосовно конкретних особливостей вітчизняної правової системи.

На практичних заняттях студенти демонструють рівень знань з визначеної теми, ведуться диспути та діалоги, а також готують індивідуальні завдання за окремими питаннями, що цікавлять їх найбільше, виступаючи з відповідними доповідями, а також приймають участь в обговоренні усіх тем курсу.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У процесі реалізації програми дисципліни ПКП формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до аналітичних та управлінських здібностей.

ЗК 5. Здатність пропонувати та обґрунтовувати власну позицію.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства, усвідомлювати цінність принципів сталого розвитку та верховенства права, захисту прав і свобод людини.

ЗК 9. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

ЗК 10. Здатність до генерування нових ідей при вирішенні практичних завдань.

ЗК 11. Здатність репрезентувати результати власної наукової та професійної діяльності та аргументовано їх обстоювати.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Знання історичних та політичних процесів розвитку держави, права, окремих правових систем, системи міжнародних відносин.

ФК 5. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у сфері міжнародного права, порівняльного правознавства, національного права, визначати нерозроблені або недостатньо розроблені наукові проблеми, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК 6. Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав.

ФК 7. Здатність вільно володіти мовою права і юридичною технікою.

ФК 9. Знання у сфері порівняльного правознавства; розуміння ролі порівняльного цивільного права, порівняльного кримінального права, порівняльного конституційного права, порівняльного судового права для сучасного правозастосування у відповідній сфері.

ФК 10. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, розв'язувати задачі і проблеми у відповідній сфері права, у тому числі міжнародного права.

Навчальна дисципліна ПКП забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 2. Демонструвати знання норм матеріального та процесуального національного та зарубіжного права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного).

РН 8. Демонструвати знання щодо захисту прав та законних інтересів фізичних осіб у міжнародній, іноземних та вітчизняній національних юрисдикціях.

РН 9. Аналізувати джерела міжнародного публічного права, джерела права у правових системах сучасного світу, джерела міжнародного приватного права.

РН 10. Орієнтуватися в системі міжнародних стандартів прав людини, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

РН 11. Пропонувати інструменти захисту інтересів України у різних сферах.

РН 14. Проводити власні дослідження у сфері міжнародного публічного права, порівняльного правознавства, міжнародного приватного права.

РН 17. Збирати, обробляти й упорядковувати інформацію щодо стану міжнародних відносин, зовнішньої політики України.

РН 18. Аналізувати концептуальні підходи щодо вирішення проблем міжнародного та національного права.

5. Обсяг курсу

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
4	120	28/10	28/8	64/102

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Курс, (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
2021 - 2022	3	2	0

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи онлайн навчання на базі Moodle, Google Classroom, Zoom, Viber. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

8. Політики курсу

У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інтерактивні методи навчання, відбувається активне долучення студентів до обговорення кожного з питань курсу, що сприяє оволодінню ними понятійно-категорійного апарату юриспруденції. Особлива увага на заняттях приділяється вивченню виникнення, розвитку та функціонування правових систем сучасності.

На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Підсумковою формою контролю знань є іспит, який має на меті перевірити теоретичні знання та вміння застосовувати їх, вирішуючи конкретні завдання, а також уміння студентів самостійно працювати з науковою та навчальною літературою. До іспиту допускаються ті студенти, які відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістовні модулі.

9. Схема курсу

№ №	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Кількість годин	
						денне	заочне
Модуль 1. Порівняльно-правові характеристики засад конституційного ладу							
1	<p>Тема 1. Поняття, предмет та зміст порівняльного конституційного права</p> <p>Порівняльне конституційне право в системі публічного права. Взаємодія порівняльного конституційного права з іншими правовими науками. Порівняльне конституційне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна. Предмет регулювання та методи вивчення порівняльного конституційного права Конституційно-правові методи. Функції порівняльного конституційного права Сучасні правові системи та їх особливості. Поняття суб'єкта державно-правових відносин та їх види. Конституційно-правові відносини, їх зміст та види. Джерела порівняльного конституційного права Система порівняльного конституційного права та структура відповідного навчального курсу. Норми та інститути порівняльного конституційного права їх види.</p>	Лекція	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу.	2 акад. год.	1 акад. год.
		Семінарське заняття	Законспектувати питання, доповіді студентів.		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи.	2 акад. год.	1 акад. год.
2	<p>Тема 2. Теорія конституції та сучасні конституційні моделі</p> <p>Поняття конституції. Співвідношення понять «конституція» та «основний закон». Сутність конституції. Легітимність, стабільність, реальність та верховенство конституції. Юридична, політична і ідеологічна функції конституції. Об'єкти конституційного регулювання.</p>	Лекція	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу.	2 акад. год.	1 акад. год.
		Семінарське заняття	Законспектувати питання, тестові завдання, доповіді студентів.		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до	2 акад. год.	-

<p>Поширення переліку об'єктів конституційного регулювання в конституціях нового покоління. Межі конституційного регулювання. Дія конституції в часі і по колу осіб. Безпосередня дія конституції.</p> <p>Форма конституції. Кодифіковані та некодифіковані конституції. Писані та неписані конституції.</p> <p>Структура конституції та її складові частини: преамбула, основна частина, заключні положення, перехідні положення, додатки.</p> <p>Способи прийняття конституції: представницьким органом, референдумом, монархом. Прийняття конституції представницьким органом: установчими зборами, парламентом, надпарламентською установою. Різновиди установчих зборів.</p> <p>Порядок зміни конституції: гнучкий, жорсткий. Повний та частковий перегляд конституції. Скасування конституції.</p> <p>Поняття конституційного контролю (нагляду). Об'єкти конституційного контролю. Види конституційного контролю. Правовий статус органів конституційного контролю. Співвідношення понять «конституційний контроль» та «конституційний нагляд».</p>				
<p>3</p> <p>Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина</p> <p>Історичний розвиток прав і свобод особистості. Покоління прав людини. Права людини і права громадянина.</p> <p>Правова регламентація громадянства в зарубіжних країнах. Способи набуття громадянства: філіація («права крові») і «права ґрунту»), натуралізація, оптація, реінтеграція. Підстави припинення громадянства.</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінарське заняття</p>	<p>Конспект лекції</p> <p>Законспектувати питання, тестові завдання, доповіді студентів.</p>	<p>1-13</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>4 акад. год.</p> <p>1 акад. год.</p>

4	<p>Проблема подвійного громадянства, апатриди. Правовий режим іноземців: режим найбільшої сприятливості, національний і спеціальний режими. Особливості конституційного закріплення прав, свобод і обов'язків в конституціях зарубіжних країн. Конституційні принципи правового становища особистості в зарубіжних країнах. Рівність і заборона дискримінації.</p> <p>Класифікація прав, свобод і обов'язків. Громадянські (особисті) права і свободи: право на життя, повагу гідності, недоторканності особистості, право на свободу слова, совісті, пересування, недоторканності приватного життя.</p> <p>Політичні права і свободи: право обирати і бути обраним, право на участь в управлінні державою, право займати державні посади, свобода об'єднань і маніфестацій.</p> <p>Соціально-економічні і культурні права: право на працю і вибір професії, право на освіту, право на охорону здоров'я, право на соціальне забезпечення.</p> <p>Конституційні обов'язки особистості.</p> <p>Судовий та інший юридичний захист прав і свобод.</p> <p>Міжнародно-правовий захист прав людини.</p>	Лекція	1-13	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи.</p>	2 акад. год.	1 акад. год.
4	<p>Тема 4. Конституційне визначення форми держави</p> <p>Поняття і елементи форми держави. Різноманітність форм сучасної держави та його причини.</p> <p>Поняття та сутність форми правління. Основні види форми правління: монархічна і республіканська.</p> <p>Поняття і сутність монархії. Основні ознаки монархії. Абсолютна монархія, її сутність і ознаки. Дуалістична монархія, її сутність і ознаки.</p>	Лекція	1-13	<p>Конспект лекції</p> <p>Законспектувати питання, доповіді студентів.</p>	2 акад. год.	1 акад. год.
роботи.						

<p>Парламентарна монархія, її сутність і ознаки. Парламентарна монархія в сучасному світі. Теократична монархія.</p> <p>Республіканська форма правління, її сутність і ознаки. Основні види республіканської форми правління. Особливості президентської форми правління: статус, порядок формування і повноваження голови держави, система вищих органів влади та їх взаємовідносини.</p> <p>Особливості парламентарної республіки: принцип верховенства парламенту, система вищих органів влади, формування уряду.</p> <p>Змішана форма правління: особливості взаємовідносин президента і парламенту, формування уряду, повноваження вищих органів влади.</p> <p>Суперпрезидентська і монархічна республіки. Радянська республіка. Теократична республіка.</p> <p>Поняття форми державного устрою. Основні види форми державного устрою.</p> <p>Поняття і ознаки унітарної держави. Адміністративно-територіальний поділ унітарної держави. Централізована і децентралізована унітарна держава. Відношення поміж центральною і місцевою владою.</p> <p>Автономні утворення у зарубіжних державах.</p> <p>Федеративна форма державного устрою: поняття і ознаки. Різні моделі федералізму. Суб'єкти федерації та їх повноваження. Моделі розмежування компетенції поміж федеральними органами влади і органами влади суб'єктів федерації.</p> <p>Поняття і зміст державного режиму. Співвідношення державного і політичного режимів. Демократичний режим: поняття, ознаки, сутність. Різні форми і методи обмеження</p>		

5	<p>демократії. Авторитарний і тоталітарний режими: поняття, ознаки і сутність, їх різновиди.</p> <p>Тема 5. Політичні партії і партійні системи в зарубіжних країнах Поняття і сутність політичної партії. Типологія партій. Поняття і сутність партійної системи. Багатопартійність: її причини і значення. Види партійних систем: багатопартійні без домінуючих партій, багатопартійні з однією домінуючою партією, системи з фіксованою кількістю партій, двопартійні системи, однопартійні системи. Функції політичних партій. Організаційна структура політичних партій. Організаційно оформлені і організаційно неформлені політичні партії. Класифікація політичних партій. Правове регулювання організації і діяльності політичних партій в зарубіжних країнах. Умови і порядок утворення і припинення політичних партій. Вимоги до ідеології і програмних положень партій. Вимоги до їх організаційної будови і порядку діяльності. Фінансово-економічна база партій.</p>	Лекція	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	-
6	<p>Тема 6. Конституційні форми безпосереднього народовладдя. Виборче право та виборчі системи Основні форми безпосередньої демократії в зарубіжних країнах. Поняття і соціальне призначення та політична роль виборів. Види виборів: чергові, позачергові, проміжні, повторні; парламентські, президентські, органів місцевого самоврядування; загальнодержавні і місцеві. Конституційно-правове</p>	Лекція	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу.	4 акад. год.	1 акад. год.
		Семінарське заняття	Законспектувати питання, доповіді студентів.		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи.	4 акад. год.	-

регулювання.

Поняття виборчого права. Активне і пасивне виборче право. Принципи виборчого права: загальне, рівне, пряме виборче право, тасмність голосування. Свобода виборів.

Виборчий процес, його основні стадії. Призначення виборів. Підготовчі дії до виборів. Висування і реєстрація кандидатів. Передвиборча агітація. Голосування та встановлення підсумків виборів.

Поняття виборчої системи. Мажоритарна система та її різновиди: відносної більшості, абсолютної більшості, кваліфікованої більшості. Пропорційна виборча система. Виборча квота та метод дільників. Загороджувальний пункт. Пов'язані і вільні списки кандидатів. Панашування. Суміжні виборчі системи.

Поняття і соціальна функція референдуму. Види референдумів. Предмет референдуму. Формула референдуму. Порядок організації і проведення референдуму. Визначення результатів референдуму. Правові наслідки референдуму.

Модуль 2. Конституційно-правовий статус органів публічної влади

7	<p>Тема 7. Інститут законодавчої влади. Парламентаризм та конституційно-правовий статус парламенту</p> <p>Поняття парламенту та парламентаризму. Концепція народного (національного) представництва. Багатоманітність форм парламентів в сучасному світі.</p> <p>Структура парламенту і організація його палат. Бікамералізм. Особливості правового положення верхніх палат в двопалатних парламентах. Формування палат. Розпуск парламентів (палат).</p>	Лекція	Семінарське заняття	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу.	4 акад. год.	1 акад. год.
				Законспекти-вати питання, тестові завдання, доповіді студентів.		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	4 акад. год.	1 акад. год.

8	<p>Керівництво парламентів (палат). Комітети (комісії) парламентів і палат.</p> <p>Статус парламентаря. Імперативний і вільний мандат парламентаря. Лобізм. Права і обов'язки парламентаря. Парламентській імунітет та індемнітет. Партійні фракції та інші депутатські групи.</p> <p>Компетенція парламентів і способи її закріплення. Парламенти з абсолютно невизначеною компетенцією. Парламенти з абсолютно визначеною компетенцією. Парламенти з відносно визначеною компетенцією.</p>	Лекція	Конспект лекції	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу	1 акад. год.
8	<p>Тема 8. Конституційно-правовий статус глави держави</p> <p>Поняття інституту глави держави, основні ознаки і види. Правове становище глави держави. Залежність правового становища глави держави від форми правління. Місце глави держави в системі вищих органів державної влади.</p> <p>Монарх. Правове становище монарха. Роль монарха в парламентській, дуалістичній та абсолютній монархія. Порядок престолонаслідування. Монархічні прерогативи.</p> <p>Президент. Правове і фактичне положення президента. Основні способи обрання президента: прямі вибори; непрямі вибори; парламентом; спеціальній колегією. Вимоги до кандидатів в президенти. Строк повноважень президента.</p>	Лекція Семінарське заняття	Конспект лекції Законспектувати питання, тестові завдання, доповіді студентів.	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи. Підготуватися до тестової роботи.	1 акад. год.
9	<p>Тема 9. Конституційно-правовий статус уряду</p> <p>Повноваження глави держави в області державного управління. Роль глави держави в формуванні уряду, призначенні голови уряду. Компетенція глави держави.</p> <p>Припинення президентських повноважень.</p>	Лекція Семінарське заняття	Конспект лекції Законспектувати питання, тестові завдання, доповіді	1-13	Опрацювати рекомендовану літературу Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття.	1 акад. год. 1 акад. год.

	<p>Відповідальність глави держави за здійснення своїх повноважень. Імпічмент.</p> <p>Місце уряду в системі вищих органів державної влади. Види урядів: однопартійний, коаліційний, уряд меншості, службовий. Порядок формування уряду в залежності від форми правління.</p> <p>Склад і структура уряду. Голова уряду: порядок призначення, його правове положення і роль.</p> <p>Компетенція уряду: формування державного апарату і управління його діяльністю; виконання законів; участь в законодавчій діяльності уряду; нормотворча діяльність; укладання і виконання бюджету; здійснення зовнішньої політики та інше.</p>		студентів.		
10	<p>Тема 10. Конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя</p> <p>Поняття судової влади і її місце в системі розподілу влади. Конституційні засади судової влади. Особливість судової влади як незалежної гілки.</p> <p>Конституційні основи організації судової влади. Судові системи зарубіжних країн, їх структура. Моделі судових систем: англосаксонська (англо-американська), європейська континентальна (романо-германська), соціалістична та мусульманська.</p> <p>Система судових органів. Органи і посадові особи, які сприяють здійсненню судової влади.</p> <p>Конституційні принципи здійснення судової влади.</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінарське заняття</p>	<p>Конспект лекції</p> <p>Законспектувати питання, тестові завдання, доповіді студентів.</p>	<p>1-13</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття.</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи.</p> <p>Підготуватися до тестової роботи.</p>	<p>2 акад. год.</p> <p>1 акад. год.</p>
11	<p>Тема 11. Конституційні моделі місцевого</p>	<p>Лекція</p>	<p>Конспект лекції</p>	<p>1-3, 5-13</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p> <p>1 акад. год.</p>

<p>управління та місцевого самоврядування</p> <p>Поняття і сутність місцевого управління і самоврядування. Історія виникнення і розвитку місцевого управління і самоврядування. Основні риси адміністративно-територіального поділу в зарубіжних країнах.</p> <p>Органи місцевого управління і самоврядування в зарубіжних країнах. Види органів місцевого управління і самоврядування. Різні системи органів місцевого самоврядування.</p> <p>Порядок організації, структура і функції органів місцевого управління і самоврядування. Правове регулювання діяльності органів місцевого управління і самоврядування.</p> <p>Адміністративний контроль (нагляд) за діяльністю органів місцевого управління і самоврядування. Інші види контролю (нагляду): фінансовий, судовий та інші. Взаємвідносини органів місцевого управління і самоврядування з органами центральної влади.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>Законспектувати питання, доповіді студентів</p>	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи.</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>1 акад. год.</p>
--	----------------------------	--	--	---------------------	---------------------

10. Система оцінювання та вимоги

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Правові системи сучасності» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Міжнародному гуманітарному університеті». Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: іспит.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті. Рівень знань оцінюється:

«відмінно» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильно відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» – коли студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індивідуально проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за усіма видами робіт, зазначені у таблиці нижче.

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті» (затверджене ректором наказом № 112 від 01.11.2018 року).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

<i>Денна форма навчання</i>			Максимальна кількість балів
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	
І. Обов'язкові			
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до семінарських (практичних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час семінарських (практичних) занять	30
Виконання модульних завдань			
1.2. Підготовка до модульного контролю знань	-//-	Перевірка правильності виконання модульних завдань	10 за 1-й модуль 10 за 2-й модуль 10+10 = 20
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Разом балів за обов'язкові види РС			60

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

II. Вибіркові			
Виконання індивідуальних завдань			
Види самостійної роботи	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	Максимальна кількість балів
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою			10
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, судової практики тощо	-/-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	10
2.3. Інші види індивідуальних завдань	-/-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР	20
Разом балів за вибіркові види РС			40
Всього балів за РС			100

Заочна форма навчання			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові			
За виконання модульних (контрольних) завдань			
1.1. Підготовка до модульного контролю знань	Відповідно до розкладу	Перевірка правильності виконання модульних завдань	1 x 60 = 60
Разом балів за обов'язкові види СРС			60

II. Вибіркові			
Виконання індивідуальних завдань (за бажанням студента)			
Види самостійної роботи	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	Максимальна кількість балів
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою			10
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, судової практики тощо	-/-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	10
2.3. Інші види індивідуальних завдань	-/-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	20
Разом балів за вибіркові види СРС			40
Всього балів за РС			100

Підсумковий контроль знань по даній дисципліні проводиться у формі іспиту за встановленим переліком питань. Питання, що включаються до екзаменаційного білету є вузловими, узагальненими, комплексними, потребують творчого підходу при побудові відповіді та уміння синтезувати отримані знання.

Питання формуються в межах змісту програми дисципліни. Програмні питання доводяться до студентів на початку навчального семестру.

Підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі та результатів іспиту за 100-бальною системою.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бостан С.К., Тимченко С.М. Конституційне право зарубіжних країн : Навч. посібник. К. : Центр навч. літ., 2005. 504 с.
2. Закоморна К.О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн : (навч. матеріали та схеми) : посіб. для підгот. до іспитів. 2-ге вид., переробл. Харків : Право, 2016. 280 с.
3. Закоморна К.О. Посібник для підготовки з державного (конституційного) права зарубіжних країн. Харків : Право, 2019. 248 с.
4. Кириченко В.М., Куракін О.М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 256 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3101030/e805e8>
5. Конституційне право зарубіжних країн : навч. посіб. для підгот. до іспитів / упоряд. : І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків. Київ : Центр учбов. літ., 2015. 206 с.
6. Крусян А.Р., Міхальова В.О., Н.В. Мішина. Конституційне право зарубіжних країн : навч.-метод. посібник. Одеса : Сімекс-прінт, 2016. 60 с.
7. Маклаков В.В. Конституционное право зарубежных стран. Общая часть : Учебник для вузов. М. : Волтерс Клувер, 2006. 896 с.
8. Ріяка В.О. Конституційне право зарубіжних країн : Навчальний посібник. 2-е вид., допов. і перероб. К. : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
9. Савчин Михайло. Порівняльне конституційне право. Київ: ВАІТЕ, 2020. 462 с. URL: <https://ua1lib.org/book/13784644/04924d>
10. Страшун Б.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Общая часть : Рекомендовано МОН России : Учебник для вузов. 4-е изд., обновл. и дораб. М. : НОРМА, 2007. 896 с.
11. Страшун Б.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Особенная часть : Учебник для вузов. 2-е изд., обновл. и дораб. М. : НОРМА, 2006. 1104 с.
12. Шаповал, В.М. Конституційне право зарубіжних країн : підручник. 10-те вид., переробл. та доповн. Київ : Ін Юре, 2015. 320 с.
13. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. 4-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 464 с.

Додаткова

1. Захватаєв В. Судова і арбітражна система Китаю. *Юридична газета*. Юр. газета : Юридичні питання : практика. 2011. № 49. С. 12-13.
2. Маєвська А.А. Права людини в Китайській Народній Республіці : конституційно-правовий аналіз. *Проблеми законності* : Акад. зб. наук. праць. 2008. Вип. 99. 268 с.
3. Чернецька О. Місцеві вибори як форма прямого народовладдя : порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2006. № 4. С. 71-74.
4. Чжэн Кай. Национально-территориальная автономия в Китайской Народной Республике как гарантия прав и свобод человека (на примере Тибетского автономного района). *Конституционное и муниципальное право*. 2009. № 16. С. 36-39.
5. Шаповал В. Суд як орган конституційного контролю (із зарубіжного досвіду). *Вісник Конституційного Суду України*. 2005. № 6. С. 20-34.
6. Kuranin V.A. State Law of Foreign Countries. Part General : Конституційне право зарубіжних країн. Загальна частина : Methodological manual on the course of lectures in English. O. : Feniks, 2011. 202 p.

7. Kurani V.A. State Law of Foreign Countries. Part Special : Конституційне право зарубіжних країн. Особлива частина : Methodological manual on the course of lectures in English. O. : Feniks, 2011. 176 p.

8. Mishyna N.V. Modern concepts in constitutional law : Сучасні концепції конституційного права у країнах англосаксонської правової родини : Common law countries : Working programme for the course of lectures in English. O. : Feniks, 2010. 40 p.

Інформаційні ресурси

https://minjust.gov.ua/azu_es_4 .	Загальнодержавна інформаційна мережа з питань європейського права
http://www.ulf.com.ua/	Українська правнича фундація
http://www.ecle.gov.ua/	Центр європейського і порівняльного права
http://www.ulde.kiev.ua/news.php	Центр розвитку українського законодавства
http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm	Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія
http://www.law.yale.edu/library/	Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету
http://www.ddb.de/	Німецькі бібліотеки
http://www.bnf.fr/	Національна бібліотека Франції
http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib	Наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"
http://www.library.univ.kiev.ua	Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім.. Тараса Шевченка
http://portal.rada.gov.ua	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
http://www.kmu.gov.ua	Урядовий портал України
http://partnerstvo.com.ua/	Закони України
http://www.uapravo.net/	Законодавство України
http://pravoznavec.com.ua	Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури
http://www.urist.in.ua/	Український юридичний форум
http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/knigi/	Книги та підручники з права України
http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського

Розробник:

к.ю.н., доцент кафедри МПП

В.Л. Качурінер